

۲۰۶۳۷ ۵۳
۹۱,۹,۳.

الهدف

في النصوص الرياضيّة

(عربي - فارسي / فارسي - عربي)

تأليف

دکتر علی افضلی

عضو هیات علمی دانشگاه تهران

لیلا اسدالهئی

شماره انتشار ۴۰۹۳

شماره مسلسل ۱۰۰۷۷

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	افضلی، علی، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور	الهدف فی النصوص الرياضیة (عربی - فارسی / فارسی - عربی) / تألیف علی افضلی، لیلا اسدالهئی.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	د: ۴۳۳ص: مصور، جدول
فروست	انتشارات دانشگاه تهران: شماره انتشار ۴۰۹۳.
شابک	978-964-03-7349-1
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
یادداشت	فارسی - عربی.
ادداشت	کتابنامه.
موضوع	ورزش - اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	ورزش - واژه‌نامه‌ها - عربی
موضوع	زبان عربی - اصطلاح‌ها و تعبیرها - واژه‌نامه‌ها - فارسی
موضوع	زبان عربی - واژه‌نامه‌ها - فارسی
شماره افزوده	اسداله ئی، لیلا، ۱۳۶۹-
شناسه افزوده	دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات
شناسه افزوده	University of Tehran. Press.
رده‌بندی کنگر	GV۵۶۷ ۱۳۹۰
رده‌بندی دیویی	۷۸۶.۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۶۵۰۲۷

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی از وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود. تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.
(این کتاب با کاغذ حمایتی به چاپ رسیده است.)

عنوان: الهدف فی النصوص الرياضیة (عربی - فارسی / فارسی - عربی)

تألیف: دکتر علی افضلی - لیلا اسدالهئی

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است»

بها: ۵۷۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press @ ut. ac. ir - تارنما: http://press.ut.ac.ir

پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

ج	پیشگفتار
۱	الفصل الأول: الرياضات الكروية
۳	القسم الأول: كرة القدم
۴۱	القسم الثاني: الكرة الطائرة
۵۳	القسم الثالث: كرة السلة
۶۵	القسم الرابع: كرة اليد
۷۷	القسم الخامس: كرة القدم الأمريكية / رغبي
۸۵	القسم السادس: كرة الهدف / الجولف
۹۳	القسم السابع: هوكي الجليد
۱۰۳	القسم الثامن: كرة القاعدة / البيسبول
۱۱۱	القسم التاسع: البلياردو / السنوكر
۱۱۹	القسم العاشر: الجولف / الغولف
۱۲۷	القسم الحادي عشر: البولنچ / البولنچ
۱۳۵	الفصل الثاني: رياضات المضرب
۱۳۷	القسم الأول: كرة المضرب / التنس / الكرة الصغرى
۱۴۹	القسم الثاني: كرة الريشة / الريشة الطائرة / البادمينتون
۱۵۹	القسم الثالث: الإسكواش / كرة السرعة
۱۶۹	القسم الرابع: تنس الطاولة / البينچ بونچ
۱۷۷	الفصل الثالث: الرياضات المائية
۱۷۹	القسم الأول: السباحة
۱۸۹	القسم الثاني: الغطس
۱۹۷	القسم الثالث: كرة الماء
۲۰۵	القسم الرابع: التجديف

٢١٥	الفصل الرابع: رياضة المحركات
٢١٧	القسم الأول: الفورمولا
٢٢٩	القسم الثاني: سباق السيارات / الرالي
٢٤١	القسم الثالث: الدراجات النارية
٢٥١	القسم الرابع: الدراجات الهوائية
٢٦١	الفصل الخامس: رياضات الدفاع عن النفس
٢٦٣	القسم الأول: التايكوندو
٢٧٥	القسم الثاني: الكاراتيه
٢٨٣	القسم الثالث: الجودو
٢٩٣	القسم الرابع: الرشو
٣٠١	القسم الخامس: الملاكمة
٣١١	القسم السادس: المصارعة
٣١٩	القسم السابع: المبارزة
٣٢٧	الفصل السادس: الرياضات الفردية
٣٢٩	القسم الأول: الترحلق / التزلج
٣٣٧	القسم الثاني: الجمباز
٣٤٥	القسم الثالث: الرماية
٣٥٧	القسم الرابع: الشطرنج
٣٦٥	القسم الخامس: ألعاب القوى
٣٧٧	القسم السادس: الفروسية
٣٨٥	القسم السابع: رفع الأثقال
٣٩٥	الفصل السابع: الرياضات الشعبية / الفولكلورية
٣٩٧	القسم الأول: الكابادي
٤٠٥	القسم الثاني: سباق المحن
٤١٥	الفصل الثامن: الرياضات التركيبية
٤١٧	القسم الأول: الخماسي الحديث
٤١٩	القسم الثاني: سباق الثلاثي
٤٢٥	قائمة المصادر و المآخذ

پیشگفتار

ترجمه همواره از جمله فعالیت‌های ضروری بشر بوده است. کشورها و ملل گوناگون روزانه به ناگزیر یا به دلخواه و از سر علاقه در زمینه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، ورزشی و غیره، با متون دیگر زبان‌ها سروکار دارند. از آنجایی که این متون با زبانهایی غیر از زبان‌های مادری هر ملتی است، نیاز به ترجمه و مترجم تخصصی، امری مهم و ضروری می‌نماید.

ورزش عرصه فعالیت‌ها و جشنواره‌هایی است که نمودی از سازمان اجتماعی‌اند و به عنوان یکی از عوامل مؤثر در شکل‌گیری سیاست‌ها و مناسبات داخلی و خارجی می‌تواند کارکردهای متعدد اجتماعی، فرهنگی و ارتباط داشته و تأثیرات و تحولات زیادی را برجای بگذارد. امروزه حجم بالایی از اخبار در شبکه‌های تلویزیونی، خبرگزاری‌ها، روزنامه‌ها، مجلات و فضای مجازی به موضوع اخبار و رویدادهای ورزشی اختصاص دارد. فراگیری اصطلاحات، واژگان و قوانین و مقررات ورزش‌های گوناگون، پیشرفت بزرگی در کار ترجمه - خواه بود.

کتاب حاضر با عنوان «الهدف في الحرف الرياضي»، با شناختی دقیق از مطالب مورد نیاز دانشجویان و علاقمندان متون تخصصی زبان عربی، هشت فصل نگاشته شده است. این فصل‌ها برای سادگی و نظم بیشتر، در قالب عناوین ورزش‌های توپی (فوتبال، بیسکتبال، هندبال، راگبی، گلبال، هاکی، بیسبال، سنوکر، گلف و بولینگ)؛ ورزش‌های مکانیکی (سرعت (اتومبیلرانی، موتورسواری و دوچرخه‌سواری)؛ ورزش‌های انفرادی (اسکی، ژیمناستیک، جودو، شطرنج، دوومیدانی، سوارکاری و وزنه‌برداری)؛ ورزش‌های آبی (شنا، شیرجه، واترپلو و قایقرانی)؛ ورزش‌های راکتی (تنیس، بدمینتون، اسکواش، و بینگ پنگ)؛ ورزش‌های بومی و سنتی (کبدی و کوربای شتر)؛ ورزش‌های رزمی و پهلوانی (تکواندو، کاراته، جودو، ووشو، بوکس، کشتی و شمشیربازی) و ورزش‌های ترکیبی (سه گانه و پنجگانه) بیش از ۲۰ هزار واژه و اصطلاح ورزشی به دو زبان عربی و فارسی را درج جای داده است. هر کدام از درس‌های این کتاب، بخش‌های ثابتی دارد:

الف - معرفی مختصر ورزش و برخی قوانین مهم آن:

از آن جایی که بسیاری از دانشجویان رشته عربی و یا حتی علاقمندان حرفه‌ای ورزش، با بسیاری از ورزش‌ها و اصطلاحات و قوانین آنها آشنایی ندارند؛ معرفی خود ورزش‌ها و قوانین آنها به اندازه‌ی کافی و لازم، نکته‌ای ضروری می‌نماید. شایان ذکر است که در این بخش، معرفی و توضیح قوانین در حد آشنایی با آن و نه در سطح حرفه‌ای که مربوط به رشته تربیت بدنی است، صورت پذیرفته است. به

عبارت دیگر آن مقداری از توضیحات ذکر شده که برای درک یک مترجم از متن اصلی ضروری بسیار مهم است.

ب- زمین یا مکان انجام ورزش:

در قسمت دوم هر درس، نام زمین یا محل اختصاصی برگزاری هر ورزش با تصویری نشان داده شده و بخش‌های مختلف و مشخصات فیزیکی آن، با شماره‌های متعدد معرفی شده است.

ج- جدول واژگان و اصطلاحات خاص ورزش:

در بخش سوم هر درس، جدول‌هایی مفصل از واژگان و اصطلاحات مخصوص به هر ورزش به دو زبان عربی و فارسی آمده است. این بخش، زمان زیادی از مدت تألیف کتاب را به خود اختصاص داد چرا که سعی نگارندگان بر آن متمركز شده بود که حتی الامکان هیچ واژه یا اصطلاح کاربردی در عرصه اختصاصی آن ورزش، از قلم بفتد. در این جدول‌ها بسیاری از اصطلاحات، شرح و معرفی کامل شدند تا خواننده تنها یک معنی صرف در اختیار نداشته باشند.

د- اخبار ورزشی:

قسمت بعدی هر درس با عنوان اخبار ورزشی، شامل دو بخش است: اخبار عربی و اخبار فارسی. در بخش اخبار عربی چندین متن خبری به زبان عربی آورده شده و در پی هر کدام، ترجمه فارسی آن نیز بیان شده است؛ و در بخش اخبار فارسی، چندین متن خبری به زبان فارسی گردآوری شده که در پس هر کدام، تعریب آن نوشته شده است. این مدل تمرینی، برای آموزش صحیح ترجمه و تعریب و نیز آموزش کیفیت به کارگیری واژگان و اصطلاحات، بسیار مهم و مفید است.

ه- تمرینات:

بخش پایانی هر درس، بخش مفصل تمرینات عربی و فارسی مرتبط با آن ورزش است. همه‌ی متون انتخاب شده در این بخش، به روز و مدرن هستند. در این قسمت دانشجویان می‌بایست تمرینات را با یاری گرفتن از جداول پیشین، ترجمه یا تعریب کنند.

ذکر چند نکته در رابطه با نگارش این کتاب ضروری است:

۱- بدون شک ترجمه‌ی متون تخصصی بدون دانستن برخی اطلاعات و پیش زمینه‌ها درباره‌ی موضوع ترجمه، عملاً امکان‌پذیر نیست؛ به عبارت دیگر تنها دانستن معنای واژگان، همیشه راهگشای

ترجمه نیست. این قضیه در متون ورزشی بسیار به چشم می‌آید. به عنوان مثال برای ترجمه جمله «فاز فُهود آسیا علی أسود الرفادین» مترجم باید بداند که یوزهای آسیا، لقب تیم ملی فوتبال ایران و أسود الرفادین، لقب تیم ملی فوتبال عراق است یا در ترجمه عبارتی چون «تُوج المایسترو السوئیری علی حساب الماتادور الإسباني في بطولة فِلاش میدوز» مترجم باید آگاه باشد که مایسترو سوئیزی و ماتادور اسپانیایی، لقب دو اسطوره‌ی بزرگ و نامدار جهان تنیس، راجر فدرر و رافائل نادال است. اولی را بدان سبب مایسترو گفته‌اند که در زمین تنیس، هنرمندانه و آهنگین، بر توپ زرد می‌نوازد و دومی را ماتادور گفته‌اند از آن روی که یک اسپانیایی جنگجو و خستگی‌ناپذیر است. فلاش میدوز هم که چهارمین گراند اسلم بزرگ سالیانه ورزش تنیس یا همان مسابقات اُپن آمریکا است. بنابراین ترجمه درست و دقیق جمله بدین صورت است: «در فینال مسابقات اُپن آمریکا، راجر فدرر سوئیزی با برتری برابر رافائل نادال اسپانیایی، عنوان قهرمانی را تصاحب نمود».

لذا در این کتاب برای حل این مشکل، نام فدراسیون‌های ورزشی جهانی، نام و لقب ورزشکاران، اسطوره‌های ورزشی، نام و دستگاه‌های اختصاصی تیم‌ها، لقب تیم‌های ملی و باشگاهی، نام جام‌ها و مسابقات معتبر در هر ورزش و هر چه از آن‌ها در رسانه‌های ورزشی مطرح می‌شود به تفصیل آورده شده است.

۲- یکی از معضلات بسیار جدی ترجمه‌ی متون ورزشی، آمدن اصطلاحات انگلیسی یا لاتین در متن رسانه‌ای است. تماشای یک بخش خبری ورزشی یا خواندن اخبار ورزشی سایت‌های معتبر ورزشی عربی، گواه این مدعاست. به عنوان مثال در جمله «لویس هملتون في الحصول علی اُبل یوزیشن بعد خروجه الناجح من البیت استاب»، مترجم با چالش واژگانی انگلیسی اختصاصی رشته‌ی اتومبیلرانی مواجه است. به عبارت دیگر دانستن اینکه Pole Position همان تندی و رقابت زمان‌گیری روز قبل از مسابقه اصلی است و Pit Stop هم گاراژ محل توقف ماشین‌های مسابقه فرمول یک است در ترجمه این عبارت ضروری است. در نتیجه:

لویس هملتون راننده انگلیسی تیم مرسدس بنز، با خروجی موفق از گاراژ، موفق به کسب بهترین زمان در دور تعیین خط مسابقه فرمول یک شده است.

مثال دیگر:

«البلوغرانا قدّم أداءً رائعاً في الميركاتو الصيفي»

این جمله‌ی ورزشی، برگرفته از سایت الکره، معتبرترین سایت ورزشی عربی جهان است. مترجم به پشتوانه‌ی اطلاعاتی که بیشتر بر آن تأکید شد باید بداند که واژه‌ی اسپانیایی بلوگرانا به معنی آبی اناری‌ها، لقب تیم فوتبال بارسلونای اسپانیاست. میرکاتو هم نام لاتین فصل نقل و انتقالات بازیکنان

است. بنابراین ترجمه جمله بدین صورت است: تیم پارسلونا در فصل نقل و انتقالات تابستانی، عملکرد موفقی داشته است.

در این کتاب تمام تعبیر مهم و کاربردی این چینی در اختیار خواننده قرار خواهد گرفت.

۳- در انتخاب واژگان مربوط به هر ورزش، دقت و وقت زیادی مبذول شد تا معادل‌ها دقیق و درست باشد. برای مثال در ورزش شتر سواری یا کورس شتران، انواع متعدد مسابقات، نگارندگان را شگفت زده کرد. کورس‌های مختلف این مسابقه شامل عناوین کلی: القعدان و البکار است که به معنای شتران نر و شتران ماده (دبه) است. در زیر مجموعه‌ی هر کدام از این کورس‌ها، رقابتها در کلاس الحقایق، الثایا، الجذاع، الثنایا، الحیل و الرموز برگزار می‌شود که به ترتیب به معنای شتران دو ساله (اوشک)، سه ساله، چهار ساله (اوج)، پنج ساله، شتران ماده بی بچه و شتران برگزیده است. برای یافتن این معادل‌ها به شعر بی دوره جاهلی و حتی فرهنگ مردمان مهربان ترکمن که تاریخی درخشان در پرورش اسب و ستر داشت، مراجعه کردیم؛ لذا معادل یابی واژگان تخصصی هر ورزش بادقت بسیار صورت پذیرفته است.

۴- در نگارش کتاب، آموزشی ترجمه‌ی متون تخصصی، بیشتر استادان فن و اهل رأی بر این عقیده هستند که باید متونی را که قابل استفاده برای همه‌ی زمان‌ها انتخاب کرد اما این مساله در متون ورزشی صادق نیست. متر و سنجی باید زنده و به روز باشد. متون ورزشی بی ذکر نام تیم یا ورزشکار یا مسابقه و جامی که برنده شد تغییر تصور نیست؛ در نتیجه در تمامی خبرها، مطابق با آنچه امروز در رسانه‌ها منعکس می‌شود، عمل شده و نام و تصاویر بسیاری از قهرمانان نام آشنای امروز ورزش ایران و جهان آورده شده است. طراحی بخش‌های در درس این کتاب به گونه‌ای انجام شده که بتوان بخش‌های ابتدایی شامل تعریف ورزش و جدول رتبه‌بندی و اصطلاحات را همیشه ثابت نگاه داشت اما بخش خبرها و تمرینات هر چند سال یک بار مطابق با بهایات ورزشی و قهرمانان آن روز قابل تغییر است و البته جذابیت ورزش نیز در همین نکته است.

۵- در نگارش این کتاب از بسیاری از شبکه‌های تلویزیونی، سایت‌های اینترنتی، روزنامه‌ها و منابع مختلف خبری استفاده شده است. نام همه این منابع، در پایان کتاب ذکر شده است.

۶- این کتاب برای استادان و دانشجویان رشته‌های زبان و ادبیات عربی و مترجمی زبان عربی برای دروسی هم‌چون ترجمه متون ورزشی، ترجمه متون مطبوعاتی، ترجمه شفاهی و ترجمه همزمان در مقطع کارشناسی و درس ترجمه متون تخصصی مقطع کارشناسی ارشد، هم‌چنین کارکنان محترم خبرگزاری‌ها و رسانه‌های خبری و نیز مترجمان وزارت امور خارجه و در نهایت همه علاقمندان به ورزش بسیار مفید و ارزشمند است. با این حال نمی‌توان انتظار داشت که این کتاب در یک ترم تحصیلی و در قالب دو واحد درسی، تدریس شود. استفاده و بکارگیری این کتاب باید همیشگی و

پیوسته باشد. هر چند نباید فراموش کرد که تنها راه سریع و بهینه تمرین مترجمی در هر زمینه‌ی تخصصی و از جمله عرصه متون ورزشی، ممارست و پیگیری روزانه اخبار از رسانه‌هاست. نکته پایانی آنکه در تمام مدت نگارش، کوشش‌ها و زحمات‌ها بر این اندیشه استوار بود که کتاب، ضمن داشتن یک نظم آکادمیک، باعث جوشش و تداعی های سیال شده تا تنها زنجیره‌ای طولانی از اطلاعات نبوده، بلکه راهی پیش روی دوستداران ترجمه در زبان‌های عربی و فارسی باشد. با توجه به این‌که کتاب ال‌هدف، اولین کتاب تخصصی در زمینه واژگان و اصطلاحات ورزش‌ها و نیز ترجمه متون ورزشی از عربی به فارسی و بالعکس به شمار می‌رود، امید است پیشنهادات و نظرات اساتید و دانشجویان محترم نگارندگان را در جهت ارتقای آن یاری دهد.

علی افضلی - لیلا اسداله‌ئی

شهریور ۱۳۹۷ - تهران

www.ketab.ir